

Gierzwaluw - *Apus apus*

De gierzwaluw is de meest uitgesproken stadsvogel. Vrijwel de volledige Nederlandse populatie broedt binnen de bebouwde kom, de nesten bevinden zich vrijwel zonder uitzondering in gebouwen. De gebouwen zijn een equivalent voor rotsen, waar de gierzwaluw van nature zijn nesten bouwt.

De gierzwaluw broedt in het stationsgebied van Utrecht met 40 paar. De nesten van de gierzwaluw zijn jaarrond beschermd, volgens artikel 11 van de Flora- & faunawet. Dit betekent dat wanneer een gebouw waarin gierzwaluwen broeden gesloopt of gerenoveerd wordt, men zgn. mitigerende maatregelen moet treffen, d.w.z. zorgen voor vervangen de nestgelegenheid.

Gierzwaluwen maken zich zeer nuttig voor mensen: één paar met jongen vangt 1 miljoen vliegende insecten per broedseizoen.

Wat heeft de gierzwaluw nodig

- Voedsel: vliegende insecten worden in de vlucht gevangen.
- Veiligheid: vrijwel het hele leven van de gierzwaluw speelt zich af in de lucht. Plaats geen obstakels, zoals bomen en vlaggenmasten, voor de aanvliegroutes naar nestplaatsen.
- Voortplanting: het nest wordt gebouwd in een holte in een [rots] wand. Door efficiëntere bouw en renovatie van oude panden verdwijnen veel nestplaatsen. Het aanbrengen van neststenen is een effectief beschermingsmiddel.

Wat te doen voor behoud van de gierzwaluw als broedvogel in het stationsgebied:

Actie 1

- Alle gebouwen met onbegroeide gevels op noordelijke & oostelijke richting voorzien van neststenen voor gierzwaluwen.

Gierzwaluw, tekening H.J.Slijper, met toestemming van Vogelbescherming Nederland

Gierzwaluw - *Apus apus*

Neststenen voor de gierzwaluw kunnen op verschillende manieren worden geïntegreerd in de gevel.

Halfopen neststeen voor gierzwaluw

Maten: 18x26x22 cm.

Materiaal: houtbeton

Verkrijgbaar bij: Vivara

Prijs: v.a. €27,95 (incl. 19 % btw)

Zwarte roodstaart – *Phoenicurus ochruros*

De zwarte roodstaart leeft van oorsprong op puinhellingen in berggebieden. Braaklandjes en spooremlacements zijn een uitstekend alternatief. De zwarte roodstaart broedt – onopvallend als de soort is- jaarlijks al met enkele paartjes in het stationsgebied van Utrecht. De zwarte roodstaart kan gezien worden als karaktersoort van gebieden als dit.

De soort is als broedvogel te behouden, door het behoud van leefgebied. In het volledig veranderende stationsgebied is dat minder moeilijk dan men zou verwachten, maar is wel een bewuste keuze. In Groot-Brittannië heeft men succes met het realiseren van zogenaamde bruine daken. Deze beschermingsmaatregel is goed mogelijk in het stationsgebied. Bij een goed ingericht bruindak kunnen eventueel halfopen neststenen worden ingemetseld, maar dit is niet noodzakelijk. Op een goed ingericht dak is alles wat de soort nodig heeft aanwezig.

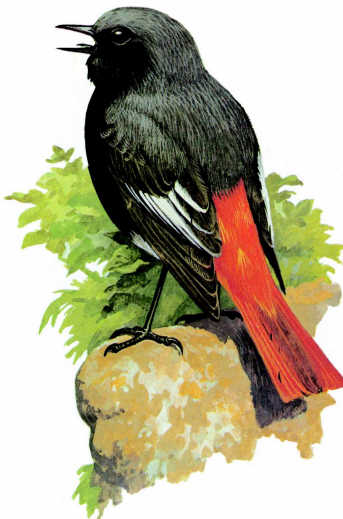
Wat heeft de zwarte roodstaart nodig

- Voedsel: Een grote verscheidenheid aan kleine tot middelgrote insecten en spinnen, die zowel in de vlucht als op de grond worden gevangen.
- Veiligheid: op extensief gebruikte terreinen, zoals daken en braaklandjes is voldoende rust voor de zwarte roodstaart.
- Voortplanting: De soort is creatief en weinig kieskeurig bij het zoeken naar een nestplaats in spleten en gaten in gebouwen, steenhopen of stapels bouw materiaal of nabij open terrein. Broedt vanaf half april, jaarlijks 2-3 legsels. De zwarte roodstaart is territoriaal en broedt solitair. In geschikt biotoop zijn aansluitende territoria.

Wat te doen voor behoud van de zwarte roodstaart als broedvogel in het stationsgebied:

Actie 1

- Voldoende oppervlak, goed ingerichte, bruine daken, 0,3 tot 0,7 ha per broedpaar. Een territorium kan verdeeld zijn over verschillende daken op verschillende hoogtes.

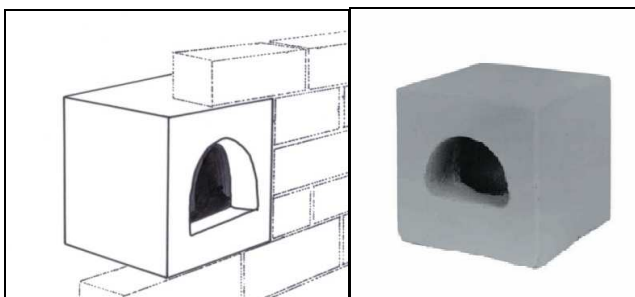
Zwarte roodstaart ♂, tekening H.J.Slijper, met toestemming van Vogelbescherming Nederland

Zwarte roodstaart – *Phoenicurus ochruros*

Bruin dak in London. Een dak als dit is zeer goed te realiseren in het stationsgebied Utrecht

Halfopen neststeen, geschikt voor zwarte roodstaart

Maten: 20x18x18 cm.

Materiaal: houtbeton

Verkrijgbaar bij: Waveka.

Prijs: €35,35 (incl. 19 % btw)

Grote gele kwikstaart – *Motacilla cinerea*

De grote gele kwikstaart broedt traditioneel alleen in het oosten van ons land langs beken, maar overwintert in steden in heel Nederland. Het iets warmere en licht vervuilde stadswater bevriest minder snel en herbergt in de winter genoeg ongewervelde dieren die als voedsel dienen. De laatste jaren breidt de grote gele kwikstaart het broedgebied uit naar het westen. De soort nestelt in de meeste gevallen onder bruggen, vaak in speciaal ontworpen nestkasten. In de gemeente Utrecht heeft al een broedgeval plaats gevonden.

De grote gele kwikstaart brengt de winter door op de vele platte daken rond het stationsgebied van Utrecht. Of deze soort hier ook gaat broeden is afhankelijk van de inrichting van het gebied. Succes is niet zozeer afhankelijk van de eenvoudige maatregel om nestkasten onder bruggen op te hangen, maar om voldoende foerageergebied langs de oevers te realiseren.

Wat heeft de grote gele kwikstaart nodig

- Voedsel: Een grote verscheidenheid aan kleine tot middelgrote insecten en spinnen, die langs het waterlijn worden gevangen, ook in de vlucht. In de directe omgeving van het nest moeten de vogels op voldoende plaatsen langs de waterlijn kunnen lopen om voedsel te zoeken.
- Veiligheid: op extensief gebruikte terreinen, zoals daken en braaklandjes is voldoende rust voor de zwarte roodstaart.
- Voortplanting: Holte onder een brug 1,5 tot 3 meter boven het water, met vrije aanvliegroute en niet bereikbaar voor roofdieren. Broedt vanaf eind maart, meestal later. Tot drie legsels per jaar.

Wat te doen voor komst van de grote gele kwikstaart als broedvogel in het stationsgebied:

Actie 1

- Oeverinrichting; schuine oevers voorzien van half bestrating waartussen tredvegetatie kan ontwikkelen.

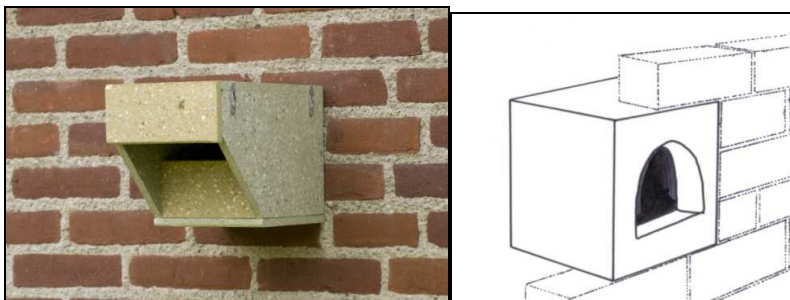
Actie 2

- in combinatie met oeverinrichting nestkasten of neststenen onder bruggen

Grote gele kwikstaart [voor ♂, achter ♀] , tekening H.J.Slijper, met toestemming van Vogelbescherming Nederland

Grote gele kwikstaart – *Motacilla cinerea*

Nestkast voor grote gele kwikstaart

Maten: 22x18x18 cm.

Materiaal: ecoplaat

Verkrijgbaar bij: Vivara

Prijs: €14,95 (incl. 19 % btw)

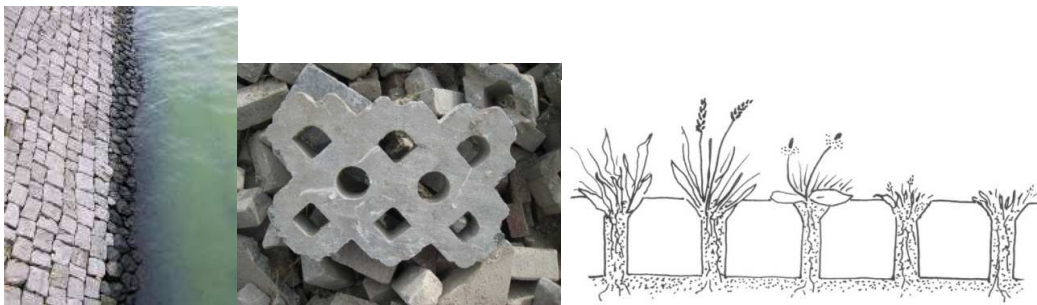
Halfopen neststeen, ook geschikt voor grote gele kwikstaart indien geplaatst onder brug

Maten: 20x18x18 cm.

Materiaal: houtbeton

Verkrijgbaar bij: Waveka.

Prijs: €35,35 (incl. 19 % btw)

Schuine kade met bestrating, indien voorzien van halfopen bestrating zeer geschikt voor een natuurlijke, golfbestendige, oever in hoogstedelijk gebied.

Huismus – *Passer domesticus*

De meest bekende én meest populaire stadsvogel is de huismus. Ooit was de huismus veruit de meest algemene vogelsoort van Nederland, sinds 2004 staat de huismus op de rode lijst van Nederlandse broedvogels.

Ondanks de achteruitgang in de grote steden van ons land bevinden zich nog enkele kleine populaties niet ver van Utrecht CS. Van hieruit kan de populatie zich mogelijk herstellen en het stationsgebied herkoloniseren. Tegelijkertijd zal het de meest moeilijke soort zijn om terug te krijgen in het stationsgebied van Utrecht.

Wat heeft de huismus nodig

- Voedsel: de volwassen huismus eet voor meer dan 90% plantaardig voedsel. De jongen worden de eerste twee weken gevoerd met insecten, vooral bladluizen. Vinden de oudervogels onvoldoende insecten, dan krijgen de jongen plantaardig voedsel. Naarmate het percentage plantaardig voedsel in het menu van de jongen toeneemt, neemt hun nestgewicht af en daarmee de overlevingskansen in de cruciale eerste tien dagen buiten het nest.
- Veiligheid: Direct nabij de nestplaats en de belangrijkste voedselbronnen moet voldoende dekking aanwezig zijn voor de hele groep. Dit is meestal een dichte, altijd groene struik of een begroeide gevel. Op plaatsen waar nu nog huismussen voorkomen moeten deze worden behouden. Plant op plaatsen waar voorzieningen voor huismussen worden getroffen ook struiken of klimplanten.
- Voortplanting: de huismus is zeer creatief in het vinden van nestplaatsen, uiteenlopende holtes meestal in gebouwen. Er zijn weinig natuurlijke nestplaatsen bekend. De huismus broedt in kleine tot middelgrote kolonies. Uitwisseling met andere kolonies is belangrijk. Broedt vanaf half april. Jaarlijks zijn er 2 of 3 legfels. Het broedsucces is sterk afhankelijk van voldoende eiwitrijk voedsel voor jongen. Reproductie is meestal pas voldoende vanaf 2^e legfel. Op plaatsen met onvoldoende voedsel maken huismussen geen vervolglegels.

Wat te doen voor komst van de huismus als broedvogel in het stationsgebied:

Actie 1

Begroeide gevels [dekking] in directe omgeving van voedselbron.

Actie 2

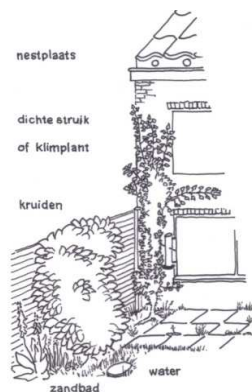
Inmetselen neststenen[nestgelegenheid] bij begroeide gevels. Voedsel zal vanwege de horeca die 7 dagen per week geopend is niet een groot probleem zijn.

Huismus [links ♂, rechts ♀] tekening H.J. Slijper, met toestemming van Vogelbescherming Nederland

Huismus – *Passer domesticus*

Het leefgebied van de huismus bevat de volgende elementen:

Voldoende nestgelegenheid

Dekking, in de vorm van begroeide gevel of enkele dichte struiken

Voldoende voedsel voor volwassen en jongen. Water & Zandbad

Nestkast voor huismussen, ook geschikt om in te metselen

Maten: 19x16x21 cm.

Materiaal: houtbeton

Verkrijgbaar bij: Vivara vanaf april 2012